

O B S A H

DIPLOMACIE V OBDOBÍ PŘÍPRAVY DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

(1919—1939)

	Str.
Úvod	I—7

KAPITOLA PRVÁ

Versailleský mír — Rok 1919

(Prof. Minc I. I.)

1. V předvečer mírové konference.
Německé vyděračství před uzavřením míru. Prodloužení příměří.
Program mocností na mírové konferenci.
 2. Pařížská konference (18. ledna až 28. června 1919).
Organisace konference. Zahájení konference. Třetí prodloužení příměří. Schválení statutu Společnosti národů. Jednání o podmínkách míru. „Dokument z Fontainebleau.“ Problém kontribucí. Založení Společnosti národů. Nároky Italie a Japonska. Německá delegace a mírová konference. Podmínky versailleského míru.
 3. Vnitřní protiklady versailleské soustavy.
Smlouvy podepsané v Saint-Germain, Neuilly a v Trianonu. Výsledky versailleského míru
- 9—40

KAPITOLA DRUHÁ

Zahraniční ozbrojená intervence v sovětském Rusku (1918—1922)

(Prof. Minc I. I.)

1. Pokus interventů vyříditi sovětské Rusko vlastními silami.
Mírové návrhy sovětské vlády. Princovy ostrovy. Misse Bullitova.
2. Úloha Dohody v organisaci tažení Kolčakova a Denikinova (r. 1919).
Vystoupení Kolčakovo a Denikinovo. Baltické státy a intervence.

Sovětská diplomacie v boji za neutralisaci baltických států. Mír s Estonskem — okno do Evropy. Styky sovětského Ruska s kapitalistickými státy v letech intervence. Nové vztahy k Anglii.

3. Sovětsko-polská válka (r. 1920).

Mírové nabídky sovětského Ruska. Polský útok. Protiofensiva Rudé armády — Intervence Dohody. Mírové jednání s Polskem. Podepsání předběžných mírových podmínek. Rumunsko a Německo za války sovětsko-polské. Uzavření míru s baltickými státy. Konec intervence

41—65

KAPITOLA TŘETÍ

První trhliny ve versailleské soustavě (1920—1921)

(Prof. Minc I. I.)

Konference v San-Remo (duben 1920). Německo sabotuje plnění mírových podmínek. Konference ve Spa (červenec 1920). Sèvreská smlouva (10. srpna 1920). Manévry německého imperialismu. Londýnská konference (únor—březen 1921). Londýnské ultimatum Německu. Ankarská smlouva (20. října 1921)

66—76

KAPITOLA ČTVRTÁ

Sovětská diplomacie v boji za dlouhý mírový oddech (Rok 1921)

(Prof. Minc I. I.)

Baltická konference. Polsko sabotuje ustanovení mírové smlouvy. Vilenský konflikt. Povstání v Kronštadu. Sovětsko-perská smlouva (26. února 1921). Sovětsko-afganská smlouva (28. února 1921). Smlouva s Tureckem (16. března 1921). Smlouva s Mongolskem (5. listopadu 1921). Vyjednávání s Čínou. Obchodní dohoda s Anglií. Pokus imperialistů o využití hladu v Rusku. Ozbrojené útoky na Sovětský stát. Boj o Aalandské ostrovy

77—89

KAPITOLA PÁTÁ

Washingtonská konference a „smlouva devíti států” (Listopad 1921 až únor 1922)

(Prof. Minc I. I.)

USA po světové válce. Anglo-americké soupeření. Japonsko-americké rozpory. Nesnáze Anglie na Dalekém Východě. Svolání washingtonské

konference. Dairenská konference. Rozpory na washingtonské konferenci. Delegace republiky Dálného Východu ve Washingtonu. Diskuse o ponorkách. Přerušení dairenských porad 90—107

KAPITOLA ŠESTÁ

Janov (1922)

(Prof. Minc I. I.)

1. Diplomatický zápas okolo svolání janovské konference.
Nový obrat v anglické politice. Manévry německé diplomacie. Konference v Cannes (leden 1922). Francouzské manévrování. Polsko-baltický blok. Amerika a janovská konference. Sovětská republika a janovská konference. Baltická konference (březen 1922). Sovětská delegace v Berlíně.
2. Janovská konference.
Zahájení konference v Janově. Požadavky imperialistů. Porada ve vile Albertis. Rapallská smlouva (16. dubna 1922). Dohoda a Německo. Nové návrhy sovětské delegace. Memorandum Spojenců. Závěrečné zasedání konference v Janově 108—138

KAPITOLA SEDMÁ

Haag (1922)

(Prof. Minc I. I.)

V předvečer konference. Mírový krok Sovětského státu. Haagská konference (15. června až 20. července 1922). Zmaření haagské konference 139—147

KAPITOLA OSMÁ

Prohloubení rozporů versailleské soustavy. Zrušení sèvreské smlouvy (1921—1923)

(Prof. Minc I. I.)

Likvidace japonské intervence na Dalekém Východě. Krise na Blízkém Východě. Lausanneská konference (20. listopadu 1922 až 24. července 1923). Mosulská otázka. Otázka Úžin na konferenci. Kapitulace. Úmluva o Mosulu. Zmaření jednání. Moskevská konference o omezení zbrojení. Lausanneská smlouva. C urzonovo ultimatum" (8. května 1923). 148—170

KAPITOLA DEVÁTÁ

Rurský konflikt (1922—1923)

(Prof. Pankratova A. M.)

Konec „politiky plnění“. „Směr na Poruří“. Zhoršení neshod mezi Spojenci. Stanovisko fašistické Italie. Pařížská konference (2. až 4. ledna 1923). Okupace Poruří. Politika „pasivního odporu“. Nové německé návrhy. Imperialistické nároky fašistické Italie. Německo zanechává pasivního odporu

171—187

KAPITOLA DESÁTÁ

Dawesův plán (1923—1924)

(Prof. Pankratova A. M.)

Nezdar Poincaréových plánů. Separatistické hnutí v Porýní a v Bavorsku. Hitlerovský puč 8. až 9. listopadu 1923. Mezinárodní komitét expertů. Tangerský konflikt. Vypracování Dawesova plánu. Nástup „éry buržoasně demokratického pacifismu“. Londýnská konference (16. července až 16. srpna 1924)

188—204

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Rok uznání SSSR (1924)

(Prof. Pankratova A. M.)

Mezinárodní postavení Sovětské republiky do roku 1924. Nové pokusy o diplomatickou izolaci SSSR. Uznání SSSR Anglií. Kolísání v Anglii v otázce vzájemného poměru s SSSR. Období uznávání SSSR. Sovětsko-německý konflikt. Uznání SSSR Francií. Sovětsko-americké vztahy. Japonsko-sovětská dohoda z 20. ledna 1925

205—222

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Locarnské dohody (1925)

(Prof. Pankratova A. M.)

Ženevský protokol. „Éra pacifismu“ na Východě. Egyptské záležitosti. Anglická politika v Arabistanu. Návrhy garanční dohody. Německé memorandum o rýnském paktu. Garanční pakt a „rurské nebezpečí“. Anglo-francouzské neshody v otázce garančního paktu. Diplomatické následky války v Maroku a v Syrii. Italie a garanční pakt. Locarnská konference (5. až 16. října 1925). Výsledky locarnské konference. Sovětsko-německá smlouva (24. dubna 1926)

223—242

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Nezdar politiky „smíření“ po Locarnu (1926)

(Prof. Pankratova A. M.)

Vyhrocení imperialistických protikladů po Locarnu. Anglo-italské sblížení po Locarnu. Problém Středozemního moře. Stresemannova politika po Locarnu. Sovětsko-německé vztahy po Locarnu. Vstup Německa do Společnosti národů. Schůzka v Thoiry. Výsledky Thoiry. „Pobaltské Locarno.“ Vyjednávání SSSR s pobaltskými státy o neútočení a neutralitě. Sovětsko-litevský pakt (28. září 1926). „Balkánské Locarno.“ Roztříštění v táboře Malé dohody. Otázka ratifikace bessarabského protokolu 243—261

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Marné pokusy o vytvoření jednotné fronty proti SSSR (1925—1927)

(Prof. Pankratova A. M.)

Vzrůst mezinárodní autority SSSR. Popularita SSSR v Číně. Politika velmocí vůči Číně. Vyprovokování vojenského konfliktu mezi Čínou a SSSR. Přerušování anglo-sovětských styků. Marné pokusy o vytvoření protisovětské fronty. Pokusy zahraničních agentů o vtažení SSSR do války . . . 262—273

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Rostoucí válečné nebezpečí a problém odzbrojení (1927—1929)

(Prof. Pankratova A. M.)

Zostřený boj za odbytiště zboží a zdroje surovin. Youngův plán (7. června 1929). Haagská konference (od 6. do 31. srpna 1929). Vzrůst hnutí za odplatu v Německu. Německé zbrojení. Boj za cesty z Evropy do Asie. Boj za ovládnutí Středozemního moře. Boj o nadvládu v Tichém oceáně. Závodění ve zbrojení. Problém odzbrojení ve Společnosti národů. Sovětská delegace v Ženevě. Pakt Briandův-Kellogův (27. srpna 1928). Poměr SSSR ke Kellogovu paktu. Moskevský protokol (9. února 1929). Nezdar protisovětských provokací a pletich válečných štváčů 274—293

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Světová hospodářská krise a nezdar plánů na hospodářské ozdravění Evropy (1929—1931)

(Prof. Pankratova A. M.)

Zostření rozporů za světové hospodářské krise. Hledání východiska z krise na účet SSSR. Plán Panevropy. Účast SSSR v evropské komisi.

Londýnská námořní konference (21. ledna až 22. dubna 1930). Rakousko-německý celní spolek (19. března 1931). Hooverovo memorandum. Dozrávání politické krise v Evropě. SSSR — činitel míru a stálosti mezinárodních vztahů 294—305

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Vznik válečného ohniska na Dalekém Východě (1931—1933)

(Prof. Pankratova A. M.)

Vliv světové krise na Japonsko. Tanakovo memorandum. Diplomatická příprava k obsazení Mandžuska Japonskem. Japonská okupace Mandžuska. Japonsko-čínská srážka ve Společnosti národů. Japonsko-sovětský incident. Japonský útok proti Číně a stanovisko mocností. Upevnění japonských posic v Mandžusku. Lyttonova komise. Vystoupení Japonska ze Společnosti národů (27. března 1933) 306—320

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Mezinárodní odzbrojovací konference a boj SSSR proti dalšímu zbrojení (1932—1933)

(Prof. Pankratova A. M.)

Fiasco pacifistické diplomacie. Mezinárodní odzbrojovací konference. Stanovisko SSSR na odzbrojovací konferenci. Boj Německa za zrušení reparací. Boj Německa za „rovnoprávnost“ ve zbrojení. Nezdar mezinárodní odzbrojovací konference 321—329

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Nastolení fašistické moci v Německu a podvratná činnost německé fašistické diplomacie v Evropě (1932—1933)

(Prof. Pankratova A. M.)

Hitler říšským kancléřem. Program hitlerovské diplomacie. Úkoly a metody hitlerovské diplomacie. Hitlerovská vláda pod maskou „míru a spolupráce“. Sovětský návrh úmluvy o určení útočníka. Pakt čtyř. Poměr Polska k paktu čtyř. Rooseveltovo poselství. Boj proti paktu čtyř ve Francii. Mezinárodní hospodářská konference. Sovětsko-italský pakt (2. září 1933). Vystoupení Německa ze Společnosti národů (14. října 1933) 330—344

KAPITOLA DVACÁTÁ

Vytvoření druhého ohniska války v Evropě (1933—1935)

(Prof. Pankratova A. M.)

Blok hitlerovského Německa s Japonskem a Itálií. Hitlerův manévř vůči Francii. Spojení hitlerovské diplomacie s ruskými a ukrajinskými bělogvardějci. Úloha Polska v Hitlerových protisovětských plánech. Zhoršení sovětsko-německého poměru. Vytvoření „osy“ Berlín-Řím. Rakouská otázka ve vzájemném poměru Itálie a Německa. Balkánský pakt (9. února 1934). Boj SSSR o organisování mezinárodní spolupráce pro upevnění míru. První výsledky německého ozbrojení. Činnost Louise Barthoua. Jednání o východoevropský pakt. Zavraždění Dollfusse. Vstup SSSR do Společnosti národů. Zavraždění L. Barthoua . . 345—367

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVÁ

Vznik třetího ohniska války a další nástup podněcovatelů války (1935—1936)

(Prof. Pankratova A. M.)

Závěr marseilleských událostí. Pierre Laval. Římské ujednání (7. ledna 1935). Italské přípravy k válce proti Ethiopii (Habeši). Sárský plebiscit (13. ledna 1935). Znovuvybrojení Německa. Boj za vybudování letectva v Anglii. Londýnský plán (3. února 1935). Německo odepřelo respektovat vojenská ustanovení versailleské smlouvy (16. března 1935). Berlínské jednání mezi Simonem a Hitlerem. Edenův zájezd do Moskvy. „Fronta Stresy.“ Francouzsko-sovětský pakt o vzájemné pomoci (2. května 1935). Sovětsko-československá smlouva (16. května 1935). Německý diplomatický aparát se stává nástrojem špionáže. Anglo-německá námořní dohoda (18. června 1935). Italsko-habešská válka. Jednání mezi Lavalem a Hoarem. Stanovisko SSSR v italsko-habešském konfliktu. Dohoda mezi Lavalem a Hoarem (9. prosince 1935) 368—398

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ

Politika „neintervence“ evropských demokratických vlád (1935—1937)

(Prof. Pankratova A. M.)

Politika „isolacionismu“ a neutrality. Příprava k vypovězení locarnských dohod Německem. Obsazení rýnského pásma německými vojsky 7. března 1936. Diskuse o porušení locarnské dohody. Další zbrojení Německa. Boj o přezbrojení kapitalistických zemí. Revise lausanneské konvence o Úžinách. Konference v Montreux 22. června až 20. července 1936. Konec nezávislosti Habeše. Rakousko-německá dohoda z 11. července 1936. Příprava fašistické vzpoury ve Španělsku. Intervence

ve Španělsku. Výbor pro intervenci. Ustavení osy Berlín—Řím (25. října 1936). Další vývoj politiky „neintervence“. Nyonská dohoda (14. září 1937) 399—422

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ

Konsolidace bloku fašistických útočníků a oslabení posic demokratických mocností (1936—1937)

(Prof. Pankratova A. M.)

Příprava útoku Japonska na severní Čínu. Leith Rossova misse. SSSR a japonský imperialismus. Pakt proti Kominterně (25. listopadu 1936). Nová intervence Japonska v Číně. Sovětsko-čínská smlouva o neútočení (21. srpna 1937). Bruselská konference (3. listopadu 1937). Připojení se Itálie k paktu proti Kominterně (6. listopadu 1937). Další přípravy Německa k válce. Obklíčení Francie. Diplomatický zápas o malé země. Rozpad Malé dohody. Jednání o hospodářskou dohodu s Německem a o koloniích. Politika Nevilla Chamberlaina. Vztah diplomacie USA k politice „nevměšování“ 423—441

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ

Fašistické Německo uskutečňuje obsazení Rakouska a rozdělení Československa (1938)

(Prof. Pankratova A. M.)

Mobilisace sil fašistických útočníků v Evropě. Anšlus Rakouska (18. března 1938). Anglo-italská úmluva (16. dubna 1938). Nezávislost Československa ohrožena. Pokusy o izolaci SSSR. Květnová krise Československa. Runcimanova misse a nátlak anglo-francouzské diplomacie na Československo. Schůzka Chamberlaina s Hitlerem v Berchtesgaden 15. září 1938. Chamberlain v Godesbergu. Mnichovské ujednání (29. až 30. září 1938). Sovětská diplomacie na obranu nezávislosti Československa 442—466

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ

Rozpoutávání evropské války po mnichovské kapitulaci (1938—1939)

(Prof. Pankratova A. M. a akad. Potěmkin V. P.)

Další výboje hitlerovského Německa po Mnichově. Stanovisko anglické diplomacie po Mnichově. Kapitulantské stanovisko francouzské vlády. Obsazení Československa (14. až 15. března 1939). Poměr velmocí k okupaci Československa. Vojenská úmluva mocností „Osy“. Útok Německa na země východní Evropy. Diplomatický zásah vlády USA. Nespokojenost širokých společenských kruhů Anglie s Chamberlainovou politikou 467—483

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ

SSSR — opravdový bojovník za mír (1939)

(Prof. Pankratova A. M. a akad. Potěmkin V. P.)

Pokusy anglo-francouzské diplomacie o vytvoření bloku evropských států. SSSR a diplomatické záludnosti Chamberlainovy vlády. Anglo-sovětská jednání (březen až srpen 1939). Soupeření anglo-francouzského bloku a německo-fašistické diplomacie o dohodu s SSSR. Neúspěch anglo-francouzsko-sovětských jednání. Sovětsko-německá obchodní smlouva (19. srpna 1939). Sovětsko-německá smlouva o neútočení (23. srpna 1939). Zesílený nátlak Němců na Polsko. Pokusy Anglie a Francie o dohodu s Hitlerem. Polská mobilisace. Německá vláda šíří provokační zprávy. Válečný útok Němců na Polsko (1. září 1939). Přerušení diplomatických styků Anglie a Francie s Německem 484—505

PROSTŘEDKY A PRACOVNÍ METHODY, ORGANISAČNÍ FORMY A TECHNIKA SOUDOBÉ DIPLOMACIE

O prostředcích měštácké diplomacie

(Akad. Tarle E. V.)

Agrese zakrývaná motivy obrany. Útočnost zakrývaná „nezištnými“ ideovými motivy. Využití pacifistické propagandy k desorganizaci protivníka. Uzavírání „přátelských“ dohod k uspaní protivníkovy pozornosti. Maskování útočných úmyslů propagandou boje proti bolševismu a SSSR. Propaganda „lokalisace konfliktů“ se skrytým cílem ulehčit útočníkovi rozdrčení vyhlédnutých obětí. Diplomatické využití vnitřních sporů v protivníkově táboře útočníkem. Využití národnostních sporů a protichůdných zájmů v nepřátelském táboře. Maskování dobovačných plánů demagogickými výzvami k boji proti hegemonii vítězných imperialistů. Methoda soustavných vyhrůžek a terorisování protivníka. „Ochrana“ slabých států jako záminka k agresi. Specifické znaky důsledně prováděné politiky lži a vyděračství fašistickou diplomacií 506—550

Organisační formy, mezinárodně právní základy a technika soudobé diplomacie

(Kolčanovskij N. P.)

1. Orgány pro zahraniční styky.

Úloha hlavy státu v zahraničních stycích. Ústavní omezení práv hlavy státu v zahraničních stycích. Zvláštní prerogativy hlavy státu. Úloha vlády v zahraničních stycích země. Úloha parlamentu. Správa zahraničních věcí. Struktura správy zahraničních věcí. Správa zahraničních věcí SSSR. Diplomatické kádry. Diplomatičtí zástupci.

Hodnosti diplomatických zástupců — Vídeňský řád. Cášský protokol. Hodnosti sovětských diplomatických zástupců. Výměna diplomatických zástupců. Plné moci diplomatických zástupců různé hodnosti. Velvyslanci se zvláštním posláním. Pozorovatelé. Činnost diplomatických zástupců. Personál diplomatického zastupitelského úřadu. Obchodní zástupci SSSR. Diplomatické hodnosti. Uniforma diplomatických úředníků. Diplomatický sbor. Pořadí diplomatických zástupců. Doyen diplomatického sboru. Vystoupení diplomatického sboru. Pořádek jmenování a odvolávání diplomatických zástupců a úředníků diplomatických zastupitelských úřadů. Pověřovací listiny a jejich odevzdání. Opakované odevzdání pověřovacích listin. Přerušení činnosti diplomatického zástupce. Odvolací listiny. Žádost za odvolání diplomatického zástupce. Práva diplomatických zástupců. Diplomatická imunita. Osobní nedotknutelnost diplomatického zástupce. Nedotknutelnost služebních místností. Právo asyly. Nedotknutelnost služebního a osobního majetku. Vynětí z trestní i civilní jurisdikce. Daňová imunita. Osvobození od celních poplatků. „Otevřený list.“ Korespondence diplomatického zástupce. Diplomatický kurýr. Právo vztyčovat vlajku. Povinnosti diplomatických zástupců. Okruh osob požívajících diplomatická privilegia. Diplomatické legitimace. Diplomatický pas. Diplomatická imunita v zemích, které nejsou služebním místem diplomata. Postavení kancelářského a pomocného personálu diplomatických zastupitelských úřadů. Sovětské zákonodárství o diplomatických zástupcích. Pravidla styků diplomatických zástupců s úřady země pobytu. Diplomatická korespondence. Jazyk diplomatických styků. Pravidla styků s cizími úřady. Konsulové. Konsulové a honorární konsulové. Konsulské hodnosti. Konsulární sbor. Připuštění konsula k plnění služebních povinností. Konsulský patent. Exequatur. Konsulární obvod. Konsulovy povinnosti. Privilegia konsulů. Konsulární konvence. Sovětské zákonodárství o konsulárních otázkách.

2. Mezinárodní smlouvy.

Druhy mezinárodních aktů. Smlouva. Úmluva (konvence). Dohoda. Protokol. Výměna not. Prohlášení (deklarace). Gentlemanská dohoda. Uzavírání mezinárodních smluv. Plné moci k uzavření mezinárodní smlouvy. Úprava a sestavení smlouvy. Mnohostranné smlouvy. Podepsání smlouvy. Parafování smlouvy. Výhrady k smlouvám. Připojení se k mnohostranným smlouvám. Kdy vstupuje smlouva v platnost? Ratifikace (schválení) smlouvy. Doba platnosti smluv. Prodloužení platnosti (prolongace) smluv. Pravoplatné zrušení (denonciace) smluv. Tajné a důvěrné smlouvy. Vstoupení smluv v platnost. Porušení mezinárodních smluv. Učení o „nezměnitelnosti okolností“. Zneužití učení o „nezměnitelnosti okolností“. Diktáty.

3. Mezinárodní kongresy a konference.

Jednací řád mezinárodních konferencí a kongresů. Zahájení konference. Předsednictvo

551—591